

KUTSESTANDARD

Väärismetallesemete valmistaja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Väärismetallesemete valmistaja, tase 4 kutsestandard on tööturu nõudmistele vastavate koolituskavade ja õppeprogrammide koostamise ning isikute kompetentsuse hindamise alus.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Väärismetallesemete valmistaja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
4. taseme väärismetallesemete valmistaja teeb ehteid ning tseremoniaalseid, religioosseid jm esemeid kullast, hõbedast, plaatinast, vääris- või poolvääriskividest ja muudest materjalidest. Ta valdab traditsioonilisi ja kaasaegseid metallitöö tehnikaid, töövõtteid ja valmistusviise. Väärismetallesemete valmistaja paigaldab vääris- ja poolvääriskive, valab eelnevalt valmistatud vormide abil ehteid ja esemeid, teeb ehte kinnitusi ja ümberpaigutusi, kontrollib monteeritud või valmis eseme kvaliteeti. Ta on võimeline turundama oma tooteid ja/või teenuseid ning juhendama algajaid oma oskuste piires. Väärismetallesemete valmistaja võib tõsta oma kutsetaset metallitöö eritehnikaid juurde õppides. Sellisel juhul spetsialiseerub ta emailjaks, graveerijaks, kiviistutajaks, kivilihvijaks, trugijaks, treijaks, kohrutajaks, restaureerijaks, kujundajaks, graveerijaks, galvaanijaks jm.
A.2 Tööosad
A.2.1 Väärismetallesemete valmistamise eeltööd. 2.1.1 Kavandamine ja valmistustehnika valimine. 2.1.2 Töö planeerimine ja ettevalmistamine. 2.1.3 Töövahendite hankimine või valmistamine. 2.1.4 Materjalide tööks ettevalmistamine ja töötlemine. A.2.2 Väärismetallesemete valmistamine. 2.2.1 Esemete valmistamine ja parandamine. 2.2.2 Komplekteerimine ja viimistlemine. A.2.3 Toodete ja teenuste turundus. 2.2.1 Oma toote kujundamine. 2.2.2 Teenuse kujundamine. 2.2.3 Toodete ja teenuste müümine/kaubastamine.
A.3 Töö keskkond ja eripära
Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt, vajadusel tuleb olla valmis hooajatööks ja töötamiseks puhkepäevadel. Töö võib olla füüsiliselt pingutav, sundasendit nõudev ja kiire tempoga. Kokku võib puutuda tolmu, kemikaalide, gaaside ja elektrimasinatega, mis võivad põhjustada ohtu tervisele. Seetõttu on vajalik kasutada töökaitsevahendeid ning järgida tööohutusnõudeid.
A.4 Töövahendid
Põhilised metallitöö riistad näiteks treipink, kaalud, mootorid lihvimiseks ja poleerimiseks, UH-pesumasin, haamrid, saed, viilid, tangid, näpitsad, väikesed alasid, kruustangid, tõmberauad, märknõelad, puurid, käsitrell, gaasipõleti jpm.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töös on oluline käeline osavus, ruumiline kujutlusvõime, proportsioonitunnetus, püsivus, loovus, õpivalmidus ja vastutustunne.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Väärismetallesemete valmistajaks saab õppeasutuses õppides, kutsealal töötades või meistri käe all õppides.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Väärismetallesemete valmistaja tööga seotud ametinimetused on emailija, hõbesepp, juveliir, kullassepp, vääriskivide paigaldaja, juveeli- ja väärismetallitöötaja, graveerija jm.

A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Kui tegutsetakse ettevõtjana on vajalik registreering majandustegevuse registris. Proovimärgistusteks on vajalik Proovikoja registreering (väärismetalltoodete seadus).

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside B.2.1 - B.2.4 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Väärismetallesemete valmistamise eeltööd	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) visandab oma idee ja koostab mõõtkavas tööjoonise või loeb etteantud kavandeid või tööjooniseid; 2) valib eseme valmistustehnika või eseme valmistusviisi sõltuvalt kavandist; 3) planeerib tööde järjekorra ja tööülesande täitmiseks kuluva aja, arvestades tööde mahtu, toodete hulka ja tellija vajadusi; 4) valib ja ja hangib vajalikud materjalid ja tarvikud, arvestades materjalikuluga; 5) hoiustab materjalid nõuetekohaselt; 6) korraldab turvalise ja käepärase töökoha, hoiab selle puhta ja korras; 7) kontrollib enne tööprotsessi alustamist materjalide koguseid ja proove sobiva meetodiga (nt taadeldud (kaaludega kaalumise, kemikaalidega proovi määramine); 8) valmistab materjalid ette kavandis esitatud nõuete põhjal (nt tõmbab traadi, valtsib pleki või sulatab komponendid omavahel kokku ja legeerib väärismetalle, järgides retsepte ja materjalisisalduse norme); 9) järgib materjalikasutuses säästlikkuse ja keskkonnahoiu põhimõtteid; 10) valib välja sobivad töövahendid ja seadmed, kontrollib nende korrasolekut; 11) valmistab tööjoonisest lähtuvad press- ja valuvormid ning tööriistad käsitsi või seadmete abil (nt pantograaf, CNC-seadmed; 3D-printer, laserlõikaja).	
Teadmised: 1) sulamite koostis ja valemid vajaliku väärismetalliprooviga sulami saamiseks; 2) väärismetalliproovid ja nende kasutamine erinevatel esemetel; 3) materjalide ettevalmistusviisid (nt traadi tõmbamine, pleki valtsimine, materjali sulatamine); 4) materjalikao normid; 5) EL-is lubatud materjalid.	
Hindamismeetod(id): 1) tööde mapp; 2) valmistatud ese; 3) teooriaküsimused või töövõtete demonstratsioon; 4) vestlus.	

B.2.2 Väärismetallesemete valmistamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) annab esemele vormi pressimise, valamise, kohrutamise, stantsimise või käsitsi saagimise teel; 2) viilib puhtaks servad ja ebatasasused; 3) teeb järelvormimist (stikeldamine, kumerdamine) käsitsi või masinaid kasutades; 4) painutab ja joodab kokku kivide kastikud, arvestades kivide kuju; 5) monteerib elemendid mehaaniliselt neetmise, jootmise, keevitamise või liimimise teel; 6) puhastab ja/või peseb eseme, kasutades keemilist, galvaanilist või mehaanilist meetodit ja tehnilisi vahendeid (nt tõmbekapid) ning järgides ohutustehnika nõudeid; 7) vajadusel emailib eseme kuum- või külmemailimise ja/või värvimise teel; 8) lihvib ja poleerib eseme pinna (trei- ja trummelpoleerimine, harjade ja ketastega käsitsi poleerimine jm); 9) teeb eseme pinna järeltöötamise poleerimise, kratsimise, trummeldamise, matistamise vm viisil; 10) paigaldab/istutab kivid ettevalmistatud raami; 11) peseb eset, valides sobiva pesemisviisi ja vahendid; 12) vajadusel monteerib detailid (nt kaelaehete osad, lukud, nõelad) ja komplekteerib eseme vastavalt kavandile; 13) märgistab valmistatud eseme õigusaktides sätestatud nõuete kohaselt; 14) hindab töö vastavust kavandile ja eesmärgile (järelkontroll); 15) pakendab esemed, arvestades nende mõõtmeid ja nende valmistamiseks kasutatud materjalide erivajadusi. Teadmised: 1) algtadmised: graveerimine, galvaanimine, emailimine, kiviistutus, kivilihvimine, trugimine ja treimine, kohrutamine, restaureerimine, 2- ja 3-D kavandamine ja lõikamine-printimine (lasertehnoloogia, CNC). Hindamismeetod(id): 1) tööde mapp; 2) valmistatud ese; 3) teooriaküsimused või töövõtete demonstratsioon; 4) vestlus.	
B.2.3 Toodete ja teenuste turundus	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) leiab oma toote/teenusele sobiva sihtgrupi või kavandab sihtgrupist lähtudes toote/ teenuse; 2) leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi sihtgrupist, logistikast, tasuvusest ja tootmisbaasist lähtudes; 3) kujundab toote/teenuse hinna; 4) vormistab toote (pakendab ohutult ja esteetiliselt, koostab kasutusjuhendi jne); 5) organiseerib oma toote/teenuste müügi (leiab sobivad müügikanalid); 6) esitleb ja tutvustab toodet/teenust (turundusüritustel, internetis jm). Teadmised: 1) käsitööstusliku tootmise eripära; 2) tootearenduse põhitõed; 3) ettevõtluse põhitõed ja vormid; 4) turunduse põhitõed. Hindamismeetodid: teoreetilised küsimused ja/või praktiline töö: esitlus toote või teenuse loost (idee, teostus, müük).	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Väärismetallesemete valmistaja, tase 4 kutset läbiv kompetents	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) järgib oma tegevuses käsitöölise eetikanõudeid (lisa 1); 2) säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis tehnoloogiliste uuendustega; 3) tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt, arvestades töötervishoiu, keskkonnahoiu, tööohutuse ja kultuuripärandi hoidmise reegleid; 4) kohaneb meeskonnaga, tajub oma rolli meeskonnas, järgib koostööreegleid; 5) valib sihtgrupile sobiva suhtlemisviisi, suudab aktiivselt kuulata; 6) planeerib aega et jääda tähtaegade piiridesse;	

- 7) kasutab arvutit infootsinguks ja kommunikatsiooniks (e-kirjad, tutvustuskirjad, arved jm);
8) kasutab nii kõnes kui ka kirjas korrektset eesti keelt;
9) annab arusaadavalt edasi kutsealaseid oskusi ja teadmisi.

Teadmised:

- 1) kutsealaga seotud õigusaktid (autorikaitse, tarbijakaitse jm);
2) töötervishoiu-, keskkonnahoiu- ja tööohutusnõuded;
3) suhtlemise põhitõed;
4) väärismetallide ja -kivide kasutamise erinõuded;
5) kemikaalide kasutamise ohutusnõuded;
6) eriala pärand;
7) terminoloogia;
8) materjalide hankimise allikad;
9) juveelitöös kasutatavad materjalid ja tarvikud ning nende omadused ja kasutusala;
10) kasutatavad töövahendid (vormid, tööriistad) ja nende kasutamiskiisid;
11) joonestamine ja joonistamine;
12) kompositsioonist ja värvusõpetusest.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	17-03032014-1.1/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Viktoria Lukats, Viivian-Gold OÜ Jaan Pärn, Eesti Metallikunstnike Liit Eivor Maiväli, Roman Tavast OÜ Hendrik Karlson, Sporrang Eesti OÜ
3. Kutsestandardi kinnitaja	Rahvakunsti ja Käsitöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	15
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	03.03.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	02.03.2019
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7313 Juveeli- ja väärismetallitöötledjad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4

C.2 Kutsenimetus võõrkeeles

Inglise keeles	goldsmith, silversmith
Inglise keeles	Jeweller, level 4

C.3 Lisad

Lisa 1 [Kutse-eetika](#)